

Sag C-292/23

Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement

Dato for indlevering:

3. maj 2023

Forelæggende ret:

Juzgado Central de Instrucción nr. 6 de Madrid (Spanien)

Afgørelse af:

26. april 2023

Sagsøger:

Den Europæiske Anklagemyndighed

Sigtede:

I.R.O.

F.J.L.R.

Hovedsagens genstand

Den Europæiske Anklagemyndighed – retten til effektiv domstolsbeskyttelse – retten til en retfærdig rettergang – domstolskontrol – vidneforklaring – retten til forsvar

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Anmodning om præjudiciel afgørelse – artikel 267 TEUF – foreneligheden mellem en national bestemmelse og forordning (EU) 2017/1939 – artikel 42, stk. 1 – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 6, 47 og 48 – retten til effektiv domstolsbeskyttelse – retten til en retfærdig rettergang – domstolskontrol – direktiv 2016/343 – artikel 7 – traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde – artikel 86, stk. 3 – traktaten om Den Europæiske Union – artikel 2 og artikel 19, stk. 2, andet punktum – ækvivalensprincippet

Præjudicielle spørgsmål

1. Skal artikel 42, stk. 1, i forordning 2017/1939 fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 90 i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021) af 1. juli 2021, hvorefter en proceduremæssig retsakt vedtaget af Den Europæiske Anklagemyndighed, der skal have retsvirkning over for tredjemand (som omhandlet i den anførte bestemmelse), såsom den europæiske delegerede anklagers afgørelse om at indkalde vidner ved dekret af 2. februar 2023, er unddraget domstolskontrol?

2. Skal artikel 6 og 48 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og artikel 7 i direktiv (EU) 2016/343 fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national bestemmelse såsom artikel 90, sammenholdt med artikel 42, stk. 1 og 3, og artikel 43, i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021) af 1. juli 2021, hvorefter en retsakt vedtaget af Den Europæiske Anklagemyndighed såsom den europæiske delegerede anklagers afgørelse om at indkalde en tredjemand som vidne, idet der vurderes at være en rimelig formodning for, at denne tredjemand har deltaget i de efterforskede strafbare forhold, er unddraget domstolskontrol?

3. Skal artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU og artikel 86, stk. 3, TEUF fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en ordning for domstolskontrol såsom den, der er fastsat i artikel 90 og 91 i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021) i forbindelse med de europæiske delegerede anklagers handlinger iværksat på grundlag af artikel 42, stk. 1, og artikel 43 i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021), hvorefter en foranstaltning, som den europæiske delegerede anklager har iværksat under udøvelse af sine efterforskningsbeføjelser, og som ikke svarer til nogen af de nationale processuelle regler om anfægtelse af afgørelser truffet af forundersøgelserdommerne under udøvelse af deres efterforskningsbeføjelser, er unddraget domstolskontrol?

4. Skal artikel 2 TEU, der fastsætter de retsstatsprincipper, som Unionen bygger på, sammenholdt med adgangen til effektive retsmidler og retten til en rettergang med alle de garantier, som er fastsat i artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, og effektivitetsprincippet som fastsat i artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for en ordning for domstolskontrol med de europæiske delegerede anklagers handlinger, som begrænser de tilfælde, hvor der kan anlægges søgsmål til anfægtelse af en afgørelse, til et begrænset antal tilfælde, såsom den ordning, der er fastsat i spansk lovgivning ved artikel 90 og 91 i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021)?

Anførte EU-retlige forskrifter

Artikel 2 og 4, og artikel 19, stk. 1, andet afsnit, i traktaten om Den Europæiske Union.

Artikel 6, 47, 48, 51 og 52 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

Artikel 86, stk. 3, artikel 325, stk. 1, og artikel 324, stk. 4, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Artikel 42, stk. 1 og 2, i forordning 2017/1939 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed (»EPPO«) (herefter »forordning 2017/1939«).

Artikel 7 i direktiv 2016/343 af 9. marts 2016 om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager.

Dom af 15. maj 1986, Johnston (222/84, EU:C:1986:206).

Domstolens dom af 18. oktober 1990, Dzodzi (C-297/88 og C-197/89, EU:C:1990:360).

Domstolens dom af 19. november 1991, Francovich m.fl. (C-6/90 og C-9/90, EU:C:1991:428).

Domstolens dom af 25. juli 2008, Metock m.fl. (C-127/08, EU:C:2008:449).

Domstolens dom af 26. februar 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105).

Domstolens dom af 26. februar 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107).

Domstolens dom af 16. maj 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373).

Domstolens dom af 27. februar 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117).

Anførte nationale forskrifter

Artikel 42, stk. 1 og 3, og artikel 90 og 91 i Ley Orgánica 9/2021 (organisk lov 9/2021) af 1. juli 2021 om gennemførelsen af Rådets forordning (EU) 2017/1939 af 12. oktober 2017 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed (»EPPO«) (herefter »organisk lov 9/2021«).

Artikel 410, 420, 433 og 311 og artikel 766, stk. 1, i Ley de Enjuiciamiento Criminal (strafferetsplejeloven).

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 I.R.O. og F.J.L.R. er som direktører for IMDEA Materiales sigtet for bidragssvig og dokumentfalsk i en sag, der føres af Den Europæiske Anklagemyndighed ved europæiske delegerede anklagere.
- 2 Y.C. og I.M.B. modtog beløb fra IMDEA Materiales, et selskab, der også efterforskes, idet disse beløb angiveligt hidrører fra EU-støtte og ikke synes at være tilstrækkeligt begrundede.
- 3 Juzgado Central de Instrucción nr. 6 de Madrid (central forundersøgelsesdommer nr. 6 i Madrid) handler som dommer med ansvar for processuelle garantier. Som led i denne sag indkaldte de europæiske delegerede anklagere Y.C. og I.M.B. som vidner ved dekret af 2. februar 2023.
- 4 De juridiske repræsentanter for I.R.O. og F.J.L.R. har skriftligt anfægtet dekretet af 2. februar 2023 for dommeren med ansvar for processuelle garantier for så vidt angår indkaldelsen af Y.C.
- 5 I henhold til organisk lov 9/2021 kan dekreter fra de europæiske delegerede anklagere kun anfægtes for dommeren med ansvar for processuelle garantier i de udtrykkeligt anførte tilfælde. Et dekret, hvorved en person indkaldes til vidneafhøring, udgør ikke et af disse tilfælde. På baggrund heraf har de europæiske delegerede anklagere bestridt, at den af I.R.O. og F.J.L.R. rejste indsigelse kan tages til følge.
- 6 Såfremt denne procedure ikke føres af Den Europæiske Anklagemyndighed med de særlige processuelle forhold, dette indebærer, men derimod af en forundersøgelsesdommer, er der imidlertid ingen tvivl om, at indkaldelsen af Y.C. og I.M.B. til vidneafhøring i henhold til national lovgivning kan anfægtes af de sigtede.
- 7 På baggrund heraf har dommeren med ansvar for processuelle garantier, den forelæggende ret, udsat sagen med henblik på at forelægge Domstolen de ovenfor anførte præjudicielle spørgsmål.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 8 De sigtedes advokater har modsat sig, at Y.C. afhøres som vidne.
- 9 De europæiske delegerede anklagere har gjort gældende, at de henset til det bevismateriale, de råder over, kan indkalde Y.C. og I.M.B. som vidner, og ikke som sigtede. Desuden er de pågældende personers rettigheder ifølge de europæiske delegerede anklagere sikret ved muligheden for at anlægge ekstraordinært annulationssøgsmål med påstand om ophævelse af foranstaltningerne som fastsat i artikel 29 i organisk lov 9/2021.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 10 I henhold til organisk lov 9/2021, som gennemfører forordning 2017/1939, kan der kun anlægges søgsmål til prøvelse af de dekreter udstedt af de europæiske delegerede anklagere, for hvilke organisk lov 9/2021 udtrykkeligt fastsætter denne mulighed. De europæiske delegerede anklageres dekret af 2. februar 2023, hvorved Y.C. og I.M.B. blev indkaldt til vidneafhøring, er ikke omfattet heraf. Imidlertid fastsætter artikel 42 i forordning 2017/1939, at proceduremæssige retsakter vedtaget af Den Europæiske Anklagemyndighed, der skal have retsvirkning over for tredjemand, kan underkastes domstolskontrol ved de kompetente nationale domstole.
- 11 Ifølge den forelæggende ret har dekretet af 2. februar 2023 retsvirkning over for tredjemand og, i dette tilfælde, over for de personer, der er indkaldt til vidneafhøring, og de sigtede.
- 12 I forhold til førstnævnte, Y.C. og I.M.B., berører indkaldelsen af 2. februar 2023 deres ret til frihed og ret til fri bevægelighed, idet indkaldelserne til vidneafhøring er forbundet med en forpligtelse til at efterkomme dem, og idet manglende opfyldelse af denne forpligtelse kan medføre, at den indkaldte person frihedsberøves og anklages for at have begået en strafbar handling ved at hindre rettens gang.
- 13 Deres indkaldelse som vidner berører også Y.C.'s og I.M.B.'s ret til forsvar, idet vidnerne i henhold til national lovgivning ikke bistås af advokater og er forpligtede til at erklære, hvad de har kendskab til, og til at afgive sandfærdige forklaringer. Ifølge den forelæggende ret er der i den foreliggende sag en rimelig formodning for, at der af Y.C.'s og I.M.B.'s vidneforklaringer vil kunne udledes indicier om deres medvirken til de efterforskede forhold, hvorfor det ville have været hensigtsmæssigt, hvis de var blevet indkaldt under betingelser, der gav dem ret til at blive bistået af advokater efter eget valg. Vidneafhøring uden advokatbistand og med en forpligtelse til at tale sandt vil nemlig udgøre en tilsidesættelse af Y.C.'s og I.M.B.'s ret til forsvar i det ikke usandsynlige tilfælde, at de efterfølgende i denne sag sigtes for de forhold, hvorom de har afgivet forklaring.
- 14 Muligheden for at anlægge ekstraordinært annullationssøgsmål med påstand om ophævelse af foranstaltningerne udgør ifølge den forelæggende ret ikke en tilstrækkelig sikring af de berørte personers grundlæggende rettigheder som vidner og som sigtede og kan heller ikke anses for en sædvanlig procedure for anfægtelse af proceduremæssige retsakter i sager ved Den Europæiske Anklagemyndighed.
- 15 I forhold til de sigtede berører Y.C.'s og I.M.B.'s vidneforklaringer deres ret til en retssag uden unødigt forsinkelse, idet Y.C. allerede har afgivet vidneforklaring i forbindelse med de samme foranstaltninger. Endvidere kan Y.C.'s og I.M.B.'s forklaringer gøre det muligt for de europæiske delegerede anklagere at fremskaffe

nye beviser mod de sigtede, hvilket ligeledes vil berøre deres processuelle rettigheder.

- 16 Den i national lovgivning fastsatte begrænsning i forhold til bestemmelserne i forordning 2017/1939 af de kontrolbeføjelser, som dommeren med ansvar for processuelle rettigheder har over for den europæiske delegerede anklagers retsakter, vanskeliggør ifølge den forelæggende ret udøvelsen af retten til forsvar og retten til effektiv domstolsbeskyttelse, der udgør grundlæggende retsstatsprincipper, som Unionen bygger på.
- 17 Endvidere udgør det forhold, at national lovgivning ikke giver mulighed for at anlægge annullationssøgsmål som omhandlet i artikel 42, stk. 2, i forordning 2017/1939 i en sag om bekæmpelse af svig og skatteunddragelse inden for EU, en hindring for beskyttelsen af Unionens finansielle interesser.
- 18 På baggrund af det ovenfor anførte ønsker den forelæggende ret oplyst, om de bestemmelser i national lovgivning, som fastsætter reglerne for anfægtelse af procedurmæssige retsakter vedtaget af Den Europæiske Anklagemyndighed, kan være mere restriktive end dem, der fremgår af forordning 2017/1939, og dem, der fastsætter reglerne for anfægtelse af tilsvarende retsakter vedtaget af nationale organer, dvs. – for så vidt angår det spanske retssystem – retsakter vedtaget af forundersøgelsesdommeren.